

TALE

9. april 2014

APOL/Swo/Lon

Beskæftigelsesministerens tale ved samråd om Ankestyrelsens undersøgelse af administrationen af løntilskud og virksomhedspraktik

Indledning

Jeg vil gerne starte med at besvare spørgsmål Y og Æ samlet, da de hænger tæt sammen. Herefter vil jeg besvare de øvrige samrådsspørgsmål.

Spørgsmål Y og Æ

Spørgsmål Y:

Med baggrund i den netop offentliggjorte udredning om løntilskud og praktik for ledige ønskes en redegørelse for årsagerne til, at kommunerne har svigtet så alvorligt, som det fremgår af udredningen? Hvad vil ministeren gøre for at sikre, at svigtet stoppes?

Spørgsmål Æ:

Hvad vil ministeren gøre for at sikre, at merbeskæftigelseskravet /rimelighedskravet overholdes?

Det har jo vist sig at være en rigtig god idé, at vi satte denne undersøgelse i gang. For den viser, at der er fejl i for mange sager og – endnu værre – at der i 8 ud af 111 sager er tvivl om, hvorvidt den ansatte i løntilskud går ind og fortrænger eller erstatter ordinære ansatte.

Lad mig understrege, at det for mig er helt afgørende, at der er ordentlige rammer for den virksomhedsrettede indsats. Lovgivningen skal overholdes, så de virksomhedsrettede tilbud ikke fortrænger ordinært ansatte.

Der findes i dag regler, som skal forhindre både misbrug og fortrængning af ordinært ansatte. Det gælder fx merbeskæftigelses- og rimelighedskravet, samt at der altid skal en medarbejderrepræsentant ind over, inden jobcenteret/anden aktør godkender og bevilger tilskudsstillinger.

Derfor er det også uacceptabelt, at kommunerne har svigtet deres forpligtelse til at sørge for, at dokumentationen er i orden, i det omfang som Ankestyrelsens undersøgelse har vist.

Samtidig vil jeg gerne understrege, at jeg mener, at det er meget vigtigt, at tillids- eller medarbejderrepræsentanten på virksomheden inddrages, før jobcenteret godkender tilskudsstillingen.

Derfor vil jeg også gerne sende det klare signal, at på dette punkt er det også centralt, at kommunerne har styr på sagsbehandlingen og lever op til kravene i lovgivningen. Tillids- og medarbejderrepræsentanternes inddragelse er et vigtig værn mod at undgå fortrængning af ordinær arbejdskraft.

Jeg har som opfølgning på Ankestyrelsens undersøgelse bedt Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) om at have ekstra fokus på kommunernes administration af virksomhedspraktik og løntilskud.

STAR har på den baggrund udsendt et brev mandag den 24. marts til alle landets kommuner, hvor det indskræpes over for kommunerne, at de fremadrettet skal sikre en korrekt sagsbehandling af ordningerne.

Herudover vil styrelsen anmode de kommunale revisorer om, at revisionen som et særligt tema i 2015 skal se på kommunernes administration af tilbud med løntilskud og virksomhedspraktik.

Jeg kan desuden oplyse, at der fremadrettet arbejdes på et landsdækkende digitalt sagsbehandlingssystem til administration af løntilskud og virksomhedspraktik, som forventes klar inden udgangen af 2015.

Systemet vil erstatte det nuværende blanketsystem og samtidig i størst mulige udstrækning indhente oplysninger fra eksisterende registre til sikring af den nødvendige dokumentation i forhold til ansøgnings- og godkendelsesprocedurer.

Det er forventningen, at denne digitale løsning vil løse mange af de administrative dokumentations problemer, som Ankestyrelsens undersøgelse har kortlagt.

På den mere politiske bane vil jeg herudover gerne understrege, at det i forbindelse med en kommende beskæftigelsesreform vil være naturligt at se på indretningen af de virksomhedsrettede tilbud, herunder særligt offentligt løntilskud, med henblik på at tilpasse ordningerne, så de i endnu højere grad understøtter og hjælper de ledige i varig beskæftigelse.

Spørgsmål Z:

Hvor store er det offentliges udgifter til praktik og løntilskud, fordelt på kommuner og stat, for hvert af årene, hvor praktik og løntilskud i den nuværende form har fungeret i beskæftigelsessystemet?

Folketinget vedtog i 2011 en ændring af refusionssystemet for kommunernes beskæftigelsesindsats, så svaret tager derfor udgangspunkt i 2011. Der foreligger dog endnu ikke afsluttede kommunale regnskabstal for 2013, så 2013 og 2014 er baseret på de forventede udgifter for disse år.

Ser vi først på *virksomhedspraktik*, er brugen af dette redskab ikke forbundet med offentlige merudgifter, idet den ledige blot bibeholder sin hidtidige ydelse.

Ser vi på *løntilskud*, så opgøres udgiften til løntilskud som en merudgift i forhold til den udgift, der ellers ville have været til forsørgelse til de pågældende personer i løntilskud.

De umiddelbare udgifter til løntilskud i 2011 var på ca. 4,4 mia. kr. (2014-niveau), mens de ledige – hvis de ikke havde været i løntilskud – i stedet for skulle have udbetalt forsørgelse for knap 4,1 mia. kr. Derfor var nettoudgiften til løntilskud -dvs. forskellen mellem udgiften til løntilskud og den sparede udgift til forsørgelse - ca. 340 mio. kr. i 2011.

Fordeles disse udgifter på stat og kommuner, som det er ønsket i spørgsmålet, udgjorde statens andel 407 mio. kr., altså knap 70 mio. kr. mere end den samlede offentlige nettoudgift. Til gengæld havde kommunerne en mindreudgift på 69 mio. kr.

Den kommunale mindreudgift skyldes, at kommunerne får refunderet 50 pct. af udgifterne til løntilskud, samtidig med at kommunen ikke skal betale forsørgelsesudgifter til de ledige, der er i et løntilskudsforløb.

Hvis de ledige ikke var i en løntilskudsansættelse, ville de alternativt være på passiv forsørgelse, hvor kommunen ville have fået refunderet ca. 30 pct. af forsørgelsesudgifterne.

Når man sammenholder kommunernes udgifter til løntilskud med de forsørgelsesudgifter kommunerne alternativt ville have haft, hvis de ledige ikke var i en løntilskudsansættelse, ender kommunerne derfor med at have mindreudgifter til løntilskud.

Tilsvarende er nettomerudgiften opgjort til ca. 650 mio. kr. (2014 niveau) i 2012. Heraf var statens andel 670 mio. kr., mens kommunerne havde en mindreudgift på 23 mio. kr.

Spørgsmål Ø:

Hvilke konsekvenser vil det have økonomisk og beskæftigelsesmæssigt at ændre loven, så løntilskudsjob og praktik bliver et tilbud, som den ledige kan vælge, hvis han/hun finder, at det vil gavne muligheden for varigt job?

Når jobcentre giver en lediget aktivt tilbud i dag, skal det ske ud fra en konkret individuel vurdering, hvor jobcentermedarbejderen, i dialog med den ledige, skal foretage en afvejning af den lediges ønsker, erhvervs erfaring og kompetencer samt de behov, der er på arbejdsmarkedet. Jobcentre kan vælge mellem tre typer af tilbud: Vejledning og opkvalificering (herunder fx ordinær uddannelse), løntilskud og virksomhedspraktik.

Såfremt virksomhedsrettede tilbud alene er noget, som de ledige kan vælge, så har det selvfølgelig nogle konsekvenser.

I forhold til de *beskæftigelsesmæssige* konsekvenser, så er det værd at nævne, at de virksomhedsrettede redskaber generelt er de mest effektive i forhold til at få ledige i ordinær beskæftigelse.

Det gælder især privat løntilskud og virksomhedspraktik. Hvad angår offentligt løntilskud, så ved vi, at redskabet har positive ef-

fekter for de ikke-arbejdsmarkedsparete, mens vi har kunnet konstatere negative effekter for de arbejdsmarkedsparete ledige, hvilket skyldes, at de ledige fastholdes i lange løntilskudsforløb. Det har vi allerede søgt at imødegå ved at reducere den max. periode, man kan være i offentligt løntilskud fra 1 år til 6 mdr.

Såfremt ledige takker nej til et virksomhedsrettet tilbud og i stedet modtager et tilbud om øvrig vejledning og opkvalificering, vil det kunne medføre, at ledige fastholdes i ledighed, idet effekten af øvrig vejledning og opkvalificering for både arbejdsmarkedsparete og ikke-arbejdsmarkedsparete er mindre end fx privat løntilskud.

Ligeledes omfatter øvrig vejledning og opkvalificering de tilbud, som generelt har været mest kritiseret for at være meningsløs aktivitet.

I forhold til de økonomiske konsekvenser vil det indebære merudgifter at gøre de virksomhedsrettede tilbud valgfri for den ledige. Det skyldes, at alternativet til løntilskud og virksomhedspraktik vil være vejledning og opkvalificering, som er dyrere end de virksomhedsrettede tilbud

Spørgsmål Å:

Ministeren bedes redegøre for konsekvenserne af nyttejobs i kontanthjælpsreformen, hvad angår kontrol af kommunernes hensyn til merbeskæftigelse og rimelighed.

Jeg læser spørgsmålet sådan, at der spørges til, hvilke konsekvenser nyttejob vil have i forhold til kontrollen af kommunernes vurdering af merbeskæftigelseskravet og rimelighedskravet.

Det er vigtigt at holde sig for øje, at formålet med nytteindsats er, at den ledige indgår i et arbejdsfællesskab og udfører et stykke arbejde for sin ydelse, som skaber nytte.

Nytteindsats er i reglerne udmøntet som en udvidelse af virksomhedspraktik.

Ligesom ved almindelig virksomhedspraktik gælder rimelighedskravet som udgangspunkt for nytteindsats, hvilket betyder, at

der skal være et rimeligt forhold mellem antallet af ordinært ansatte og antallet af personer i virksomhedspraktik samt ansatte med løntilskud.

Det lokale beskæftigelsesråd kan dog på baggrund af en ansøgning fra kommunen træffe afgørelse om, at rimelighedskravet i en konkret sag ikke skal gælde.

Og ligesom ved almindelig virksomhedspraktik gælder der ikke et merbeskæftigelseskrav for nytteindsats. Men det er vigtigt for mig at understrege, at indholdet af de opgaver, som udføres som nytteindsats *skal* ligge udover det normerede niveau for opgaveløsningen hos arbejdsgiveren, hvilket også fremgår af bekendtgørelsen.

Afrunding

Jeg vil gerne slutte af med at gentage, at jeg er meget glad for, at vi satte denne undersøgelse i gang, da den viser et behov for at sætte fokus på kommunernes administration af de virksomhedsrettede tilbud.

De virksomhedsrettede tilbud – og især privat løntilskud – er nogle af de mest effektive veje til et rigtigt job for de ledige, da de skaber den nødvendige kontakt mellem den ledige og en virksomhed.

Men det er vigtigt, at kommunerne har styr på deres administration af de virksomhedsrettede tilbud og inddrager tillids- og medarbejderrepræsentanterne, så der ikke opstår tvivl om, hvorvidt den ansatte i virksomhedspraktik eller løntilskud fortrænger ordinære ansatte.

Derfor har jeg også handlet på baggrund af undersøgelsens resultater og bedt styrelsen om at indskærpe over for kommunerne, at de skal stramme op på administrationen af ordningerne samt udmelde til kommunerne, at den kommunale revision som et særligt tema i 2015 skal se på kommunernes administration af tilbud om ansættelse med løntilskud og virksomhedspraktik.

Det er nemlig væsentligt for mig, at vi kan høste de gode effekter af virksomhedsrettede tilbud – til gavn for de ledige – uden at det samtidig indebærer risiko for fortrængning af ordinært ansatte.